

Vergaderjaar 2013–2014

26 442

Veteranenziekte

Nr. 56

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 mei 2014

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft per brief van 5 december 2013 een reactie gevraagd op een onderzoeksrapport van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (hierna: RIVM) getiteld «Kunnen luchtwassers legionella verspreiden naar de omgeving?». Ik stuur u hierbij de gevraagde reactie mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (hierna: IenM).

Inhoud rapport

Het RIVM heeft via literatuuronderzoek en interviews de verschillende typen luchtwassers, die worden gebruikt in de industrie en de veehouderij, onderverdeeld in risicocategorieën. Deze onderverdeling is gebaseerd op de twee belangrijkste parameters, namelijk de zuurgraad en de temperatuur van het waswater. De kans op groei en emissie van legionella is het grootst als de temperatuur van het water tussen de 20 en 50 graden Celsius ligt in combinatie met een neutrale zuurgraad. De kans op groei en emissie van legionella is zeer onwaarschijnlijk als de zuurgraad laag (zuur waswater) of hoog is (basisch waswater).

De combinatie temperatuur van het water tussen de 20 en 50 graden Celsius in combinatie met een neutrale zuurgraad zou zich volgens de onderzoekers kunnen voordoen in biowassers en stofwassers in de industrie en de veehouderij. Deze situatie zou zich volgens de onderzoekers kunnen voordoen bij ongeveer 10% van de luchtwassers in de veehouderij. Uit het uitgevoerde onderzoek kon niet worden vastgesteld bij hoeveel industriële luchtwassers dit het geval is.

Het RIVM beveelt op basis van dit onderzoek aan om:

1. de indeling in risicocategorieën te valideren en hierbij ook te kijken of de constructie en/of de positie van de luchtwassers relevante parameters zijn;

2. vooralsnog legionellapreventie uit te voeren bij luchtwassers met uitzondering van luchtwassers met zuur of basisch waswater.
3. Het rapport bevat ook een advies voor milieudiensten, GGD's en andere overheidsinstanties hoe te handelen bij vragen over legionella in relatie tot luchtwassers. De werkwijze zou kunnen leiden tot een advies over het treffen van maatregelen of het opnemen hiervan in de vergunning. Hierbij kan gedacht worden aan het voorkomen van lokale opwarming in waterleidingen.

Reactie

Hieronder treft u de reactie aan op de drie hierboven genoemde punten.

Ad 1. Vervolgonderzoek

Aangezien er geen literatuur beschikbaar is over uitbraken van legionella die veroorzaakt zijn door luchtwassers in de veehouderij, is het onbekend hoe groot het risico voor de volksgezondheid daadwerkelijk is.

Voor wat betreft de luchtwassers in de veehouderij zal ik daarom in overleg met Wageningen UR en RIVM nagaan of het mogelijk is om de relevante parameters (temperatuur, zuurgraad, constructie en ligging) van de verschillende typen te monitoren. Mocht dit mogelijk zijn, dan zal dit onderzoek worden ondergebracht in het zogenoemde «Veehouderij en Gezondheid Omwonenden» (VGO) onderzoek. Hierin wordt al voorzien in het geven van inzicht in de directe uitstoot van bepaalde bioaerosolen (waaronder legionella) en fijnstof en de verspreiding hiervan naar de omgeving.

Ad 2. Preventie

Het Ministerie van IenM heeft eind 2012 een informatieblad uitgebracht getiteld «Legionellapreventie in waterinstallaties; regels en toezicht». Hiervan is onlangs interactieve variant gemaakt, die te benaderen is via [http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/legionella/legionella-bij-bedrijven-en-instellingen#/.](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/legionella/legionella-bij-bedrijven-en-instellingen#/)

Dit rapport geeft op dit moment geen aanleiding om dit informatieblad (en de interactieve variant) te actualiseren. Mocht het onderzoek zoals genoemd onder ad. 1 er aanleiding toe geven, dan zal het informatieblad aangepast worden.

Ad 3. Advies

Het kabinet kan zich vinden in het advies van de onderzoekers aan de verschillende (overheids)instanties. Ik zal een en ander onder aandacht brengen van de verschillende instanties.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkema